

Odpowiedzialność rodzicielska - Irlandia

SPIS TREŚCI

- 1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?
- 2 Kto z reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?
- 3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?
- 4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozwodu lub separacji rodziców?
- 5 Jeżeli rodzice zawrą porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?
- 6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?
- 7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?
- 8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?
- 9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej opieki nad dzieckiem?
- 10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty dołączyć do wniosku?
- 11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?
- 12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?
- 13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?
- 14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?
- 15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?
- 16 Do którego sądu w danym państwie członkowskim należy się zwrócić, aby wnieść środek zaskarżenia od postanowienia o uznaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaka rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?
- 17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?

Termin prawny „władza rodzicielska” (w Irlandii: *guardianship*) oznacza wszelkie prawa i obowiązki z tytułu sprawowania pieczy nad dzieckiem, które zostały ustanowione w przepisach, określone przez sąd lub przewidziane w wiążącej umowie. Osoba wykonująca władzę rodzicielską posiada prawo do pieczy nad dzieckiem i prawo do kontaktów z dzieckiem m.in. w kwestiach odnoszących się do dobra dziecka.

2 Kto z reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?

Co do zasady rodzice dziecka pozostający w związku małżeńskim wspólnie wykonują władzę rodzicielską wobec dziecka. Jeżeli rodzice nie pozostają w związku małżeńskim, osobą wykonującą władzę rodzicielską jest zasadniczo matka dziecka, ale biologicznemu ojcu dziecka można powierzyć prawo do wykonywania władzy rodzicielskiej na podstawie porozumienia zawartego między rodzicami lub na mocy orzeczenia sądu.

3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?

Tak. Health Service Executive (Organ Wykonawczy ds. Służby Zdrowia) może – za pośrednictwem swojej Agencji ds. Dzieci i Rodziny (TUSLA) – zwrócić się do sądu rejonowego (*District Court*) o wydanie orzeczenia o obowiązkowym ustanowieniu opiekuna dla dzieci, które nie ukończyły osiemnastego roku życia. W wyjątkowych okolicznościach sąd może ustanowić opiekuna odpowiedzialnego za wykonywanie władzy rodzicielskiej, jeżeli rodzic nie chce lub nie jest w stanie wykonywać władzy rodzicielskiej. Po śmierci rodzica można ustanowić opiekuna testamentowego dla dziecka (*Testamentary Guardian*), jeżeli został on wskazany w testamencie lub w kodycyli; opiekun taki może również zostać ustanowiony przez sąd. Jeżeli nie wskazano takiego opiekuna, Health Service Executive – działając za pośrednictwem swojej Agencji ds. Dzieci i Rodziny (TUSLA) – może wystąpić do sądu rejonowego o wydanie orzeczenia o obowiązkowym ustanowieniu opiekuna dla dzieci, które nie ukończyły osiemnastego roku życia, jeżeli ich rodzice zmarli lub nie są w stanie sprawować nad nimi pieczy.

4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozwodu lub separacji rodziców?

W przypadku rozwodu lub separacji rodzice mogą uregulować kwestie związane ze sprawowaniem pieczy nad dzieckiem i prawem do kontaktów z dzieckiem w drodze porozumienia. Jeżeli rodzice nie osiągną porozumienia, mogą zwrócić się do sądu – w takiej sytuacji sędzia może wydać orzeczenie w sprawie sprawowania pieczy nad dzieckiem lub korzystania z prawa do kontaktów z dzieckiem. Jeżeli oboje rodzice wykonują władzę rodzicielską wobec dziecka, rozwód lub separacja rodziców pozostają bez uszczerbku dla prawa rodziców do wykonywania władzy rodzicielskiej, choć – w ściśle określonych przypadkach i wyłącznie jeżeli wymaga tego dobro dziecka – sąd może pozbawić prawa do wykonywania władzy rodzicielskiej ojca dziecka, który nie pozostaje w związku małżeńskim z matką dziecka.

5 Jeżeli rodzice zawrą porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?

Rodzice, którzy zawarli porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej, są zobowiązani do przedstawienia tego porozumienia sądowi, który wydaje postanowienie nadające porozumieniu charakter prawnie wiążący. Sąd musi mieć pewność, że porozumienie zapewnia należyłą ochronę praw dziecka, i może odmówić wydania postanowienia nadającego porozumieniu charakter prawnie wiążący, jeżeli nie będzie przekonany, że każde z rodziców z osobna lub oboje rodzice razem należycie wywiązują się ze swoich obowiązków wobec dziecka. Takie porozumienie nie może skutkować pozbawieniem któregokolwiek z rodziców prawa do wykonywania władzy rodzicielskiej.

6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?

Rodzice mogą skorzystać z pozasądowych mechanizmów rozstrzygnięcia sporów – takich jak mediacja lub poradnictwo rodzinne.

7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?

Sędzia może rozstrzygać wszystkie kwestie odnoszące się do dobra dziecka, w tym m.in. kwestie związane z wykonywaniem władzy rodzicielskiej, sprawowaniem pieczy nad dzieckiem oraz utrzymywaniem z nim kontaktów. Zob. również odpowiedzi na pytania 4 i 5 powyżej – sąd nie może pozbawić władzy rodzicielskiej rodziców pozostających w związku małżeńskim ani matki biologicznej dziecka, ale może określić warunki korzystania przez rodzica z przysługującego mu prawa do wykonywania władzy rodzicielskiej.

8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?

Nie. Chociaż osoba sprawująca wyłączną pieczę nad dzieckiem może podejmować bieżące decyzje związane ze sprawowaniem nad nim opieki i nadzoru, osoba, która nie sprawuje pieczy nad dzieckiem, ale której przysługuje prawo do wykonywania władzy rodzicielskiej, ma prawo do wyrażania opinii we wszystkich sprawach dotyczących dobra dziecka, w tym m.in. w kwestiach związanych z edukacją dziecka i jego miejscem zamieszkania.

9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej opieki nad dzieckiem?

Sąd przyznaje rodzicom prawo do sprawowania wspólnej pieczy nad dzieckiem, jeżeli nie ma między nimi głębokiej wrogości i jeżeli są w stanie wspólnie podejmować decyzje istotne z punktu widzenia dobra dziecka oraz decyzje związane ze sprawowaniem bieżącej pieczy nad dzieckiem. Nie oznacza to, że każde z rodziców ma prawo do spędzania z dzieckiem takiej samej ilości czasu; pozwala to jednak zagwarantować obojgu rodzicom takie same prawa i obowiązki względem dziecka.

10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty dołączyć do wniosku?

Co do zasady osoby, które chcą wystąpić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej, składają taki wniosek do sądu rejonowego; w przypadku niektórych wniosków drugorzędnych względem postępowania w sprawach małżeńskich może pojawić się jednak konieczność wystąpienia do sądu okręgowego lub Wysokiego Trybunału. Wysoki Trybunał (High Court) ma wyłączną właściwość w sprawach dotyczących uprowadzenia dziecka.

11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?

Tak. W przypadku wystąpienia okoliczności, w których konieczność powiadomienia strony przeciwnej w trybie standardowym mogłaby skutkować narażeniem dziecka na niebezpieczeństwo, dopuszcza się możliwość wystąpienia do sądu o wszczęcie postępowania w trybie *ex parte*, tj. bez powiadamiania strony przeciwnej o jego wszczęciu.

12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Tak. Pomoc prawną przyznaje się w ramach systemu prawa pomocy w sprawach cywilnych. System ten opiera się na kryterium dochodowym.

13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?

Tak. Można zaskarżyć orzeczenie sądu pierwszej instancji, tj. sądu, przed którym wszczęto postępowanie; z reguły nie można jednak zaskarżyć wyroku wydanego przez sąd apelacyjny.

14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?

Osoby zwracające się o wykonanie orzeczenia w przedmiocie władzy rodzicielskiej powinny zapoznać się z przepisami regulującymi tryb postępowania przed odpowiednimi sądami lub organami. Stronę przeciwną należy każdorazowo poinformować o zamiarze wszczęcia postępowania w celu wykonania orzeczenia, z wyjątkiem postępowań wszczynanych w trybie *ex parte*.

15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?

Zobacz odpowiedź na pytanie 14.

16 Do którego sądu w danym państwie członkowskim należy się zwrócić, aby wnieść środek zaskarżenia od postanowienia o uznaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaka rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Należy zwrócić się do Wysokiego Trybunału, który ma właściwość ogólną w pierwszej instancji.

17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

Ustawa o ochronie dzieci (konwencji haskiej) z 2000 r. nadaje moc prawną konwencji haskiej z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, która ma zastosowanie w tej dziedzinie. Zastosowanie w tym zakresie mają również przepisy rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej (Bruksela II bis).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 03/07/2019